

curiositats

per Lluís Beulas.

Avui dia, si volem escriure, no tenim cap més feina que buscar o comprar un bolígraf que és a l'abast de tothom, però no sempre ha estat així.

Abans, els escrivans havien de fabricar-se la tinta i segons com feien la composició, al cap del temps desapareixia o cremava el paper, tal com podem comprovar en documents antics.

En el Museu Municipal hi ha un llibre titulat "Instruccions per la Ensenyansa de Minyons", escrit pel Rd. Baldiri Rexach, Rector de l'església parroquial de Sant Martí d'Ollers, publicat l'any 1748, el qual té un apartat on ens dóna una fórmula per a la fabricació de la millor tinta d'aquell temps, i diu així:

SECRET PER FER BONA TINTA

De dos maneres poden los Minyons fer bona tinta per escriurer. Si ells son richs comprarán en casa de algun Adroguer dos unsas de nous de galas, y las picarán, y esclafarán be en un morter; y despres las posarán dins de una olla ab tres lliuras de aygua, y ho farán bullir ab foch, y despres de haver bullit un poch, traurán un poch de aygua del olla, y quan sia tebia, ò freda hi posarán mitja lliura de Caparrós, ò Vitriol, y quan sia fos, lo posarán dins de la olla, y lo tornaran al foch, y lo farán bullir un poch, y despres de haverlo tret del foch, y haverlo deixat refredar, hi posaran sis diners de Goma Arabica, y despres ho remanarán cada dia, per espay de vuyt ò deu dias; y si despres fa emposit, ò crosta com si fos florit, no se llansia, sino que se deu tornar à barrejar. També podrán fer bona tinta, posant las Galas picadas, y lo Caparrós, y la Goma Arabica dins de una Empolla de Vidre; y despres posarhi vi blanc, y deixaro estar alguns deu, ò dotze dias, sens traurer tinta, pero cada dia se deu remenar; y com mes se remena, millor es.

Si los Minyons son pobres, y viuhen en Pobles Rurals, y Aldeans, farán bona tinta, per escriurer, pre-

nent una porció de la fulla de rodó, la qual se deu cullir en lo mes de Agost, ò Setembre, y secarse sens mullarse, y la posarán dins de una olla gran ab aygua, y despres de haver remullat be, un ò dos dias, lo posarán al foch, y lo farán bullir, y quant haja ben bullit, lo traurán del foch, y traurán de la olla la Aygua, y llansarán las fullas del rodó, y quant la aygua sia freda, ò tebia, hi posarán lo Caparrós, y despres de ser fos, lo tornarán al foch, y lo faran bullir un poch; y despres quan sia fred, ò tebi, hi posarán la goma Arabica, y lo remenarán deu ò dotze dias, y si despres sobre la tinta se fa una crosta, com si fos florit, no se llansia, sino ques deu remenar, y barrejarho be. Y si los Minyons compran la tinta en casa de algun Tintoré, deuen posarhi un poch de Goma Arabica, porque sens Goma Arabica, la tinta corra mes, y se esborra facilment, y torna las lletras blancas, y sens poderse llegir.

Y porque algunas vegadas convé fer lletras vermelas, porque la escriptura aparega millor, y se distingescan be las cosas escritas: perço deuen saber los Minyons, que per fer las lletras vermellas, se posa un poch de vermelló ben picat, y molt, dins de un vas ab un poch de aygua, y Goma Arabica, y quant la Goma es fosa, se pren un tronch ben net, y ab ell se remena be lo dit vermelló amb la dita aygua, y Goma, y ab aquesta aygua se fan las lletras vermellas. Y aixi mateix se forma la tinta per fer lletras de altre color, prenent, y posant ab la aygua, y Goma, lo material del color del qual, vol un fer las lletras.

Vocabulari:

Rodó: Forma arcaica i dialectal de ROLDOR, planta llenyosa silvestre de la qual s'extreu un tint.

Caparrós: Nom popular del sufat ferrós hidratat.

Nou de Gal·la: També coneguda per CASSANELLA o BALLARUGA, és una excrecència esfèrica que es forma al roure per l'extravasió de la sava provocada per la picada d'un insecte.

